

Fjern forældrene!

Advokat Birgitte Schack:

Børn i krisefamilier skal *ikke* fjernes, de skal blive i nærmiljøet og beholde deres skole og kammerater.

Tekst og foto: Ib Hagner

Advokat Birgitte Schack har kontor på Slotsgade inde midt i Hillerød. Fra kontorets lille altan er der smuk udsigt til Frederiksborg Slot, der er opført af Christian IV i begyndelsen af 1600-tallet.

Hekseprocesserne kulminerede i 1600-tallet, og der er givetvis adskillige, der mener, at Birgitte Schack - i hvert fald symbolsk - burde brændes på bålet, for hun har kætterske tanker og ideer. Hun er bl.a. imod, at udsatte børn bliver fjernet fra hjemmet. Man burde i stedet fjerne forældrene!

Birgitte Schack har specialiseret sig i sager om børn. Det kan være sager om forældremyndighed og samvær, adoption og sager om tvangsfjernelse af børn, og hun har altid følelserne med. For hende handler det ikke udelukkende om tørre facts og kold jura, men hun har svært ved umiddelbart at forklare hvorfor, hun er blevet specialist i børnesager.

“Det interesserer mig bare, jeg kan godt lide psykologien i det. Det handler om de hårdeste problemer, man kan have. Det drejer sig om mennesker, der rammes på forældrerollen. Jeg bliver lidt høj, når jeg kan være med til at løse et problem og få et godt resultat ud af det. Arbejdet passer mig godt, og jeg er efterhånden blevet god til det.”

Nogle sager kan vel nærmest være uløselige?

“Hvis en sag virkelig er uløselig, så kunne indgangsvinklen være at få familien til at erkende problematikken og derefter finde frem til en løsning... Jeg holder også meget af straffesagerne, og nogle spørger: Hvordan kan du forsvare en masse-morder? Jeg svarer, at det har jeg ingen problemer med. Det går ikke altid ud på bare at få en frifindelse. Det går ud på at finde en god løsning, som ingen måske forlods havde tænkt på.”

Hvad med en straffesag, hvor den sigtede er dybt usympatisk?

“Jeg kan godt holde af ham - eller hende - alligevel. Men jeg tror, man skal være i faget nogle år for at kunne forstå det og få det ind under huden.”

Skyldfølelse

I sager, hvor kommunen vil fjerne et barn, taler man ofte om barnets tarv. Men er det i virkelighedens verden ikke forældrenes interesser, man beskytter?

“Mit udgangspunkt er, at jeg slet ikke tror på tvangsfjernelser. Jeg tror ikke på ideen med, at man fra kommunens side går ind og fjerner et barn og overdrager det til en plejefamilie eller institution. Det er ligesom med fængsler, det tror jeg i realiteten heller ikke på. Jeg har bare ikke noget andet at sætte i stedet for fængsler... Når man fjerner børn, så sidder barnet altid med en følelse af, at det har skylden for, at det er blevet fjernet. Det problem har vi voksne ikke kunnet løse, uanset hvor meget plejefamilien eller institutionen fortæller barnet, at “det er ikke din skyld”.

Hvad kan vi gøre i stedet?

“Jeg kunne godt tænke mig, at man sagde: Børnene bliver i nærmiljøet, i huset. De beholder deres skole og venner, og så flytter vi forældrene. Da jeg var inde på den tanke for første gang for ti år siden, blev jeg grinet ud og kaldt bundnaiv. Og det er jeg, og det bliver jeg ved med at være. Jeg mener stadig, det ikke er børnene, vi skal fjerne... Jeg kunne godt tænke

mig, at børnene beholdt deres base, uanset om de boede i en ejer- eller lejebolig. Jeg så gerne, at man i stedet for at anbringe barnet/børnene på institution, så var der en 24-timers person i hjemmet - eller måske kun de 12 timer om natten.”

Praktiseres det nogle steder?

“Den eneste, jeg kender, er psykolog John Falkenberg, der arbejder med det, han kalder “omvendt familiepleje”. Han - eller hans medarbejdere - kommer hjem i huset hos den kriseramte familie og har et vist antal timer. Men han kan også være en livline og have 24-timers vagter, hvis der er kaos i hjemmet. Samtidig arbejdes der målrettet på at forbedre familiens kompetencer.”

Dommeren bestemmer

Mange kommuner betaler 1-1,5 millioner kroner om året for at have et barn anbragt. Alene ud fra en økonomisk betragtning skulle man tro, at kommunerne var interesseret i omvendt familiepleje.”

“Enten kender kommunerne ikke til omvendt familiepleje, eller også tror de ikke på løsningen. Vi er ikke kommet så langt endnu.”

Hvem tager den endelige beslutning i kommunen, når et barn skal fjernes?

“I første omgang er det sagsbehandleren, der siger: Her er en familie, hvor barnet ikke har det godt. Derfor skal barnet fjernes og anbringes hos en plejefamilie eller i en institution. Så siger vi - forældrene og jeg - at barnet skal blive hjemme, og I må give os al den hjælp, I vil. Men sagsbehandleren i Børn- og Ungeudvalget beslutter som regel, at barnet skal fjernes og siger: Så kan du diskutere det med dommeren. I sidste ende er det altså dommeren, der bestemmer. Og dommeren har desværre kun mulighed for at beslutte, om barnet skal fjernes eller ikke fjernes. Det, jeg mangler i disse sager, er, at dommeren har flere muligheder og kan lave individuelle pakked løsninger. Dommeren kunne f.eks. sige: Moderen har givet udtryk for, at hun gerne vil bo på en institution sammen med børnene i seks måneder, og det synes jeg er en rigtig god idé, og lad os så se på sagen igen, når de seks måneder er gået. Eller dommeren kunne sige: Lad os lave en løsning, hvor børnene er derhjemme, og der bevilliges konsulenthjælp, som kan styrke familiens kompetencer. Men det sker ikke, for dommeren har kun mulighed for at sige, at barnet skal fjernes eller ikke fjernes.

Hvordan kan der ændres på det?

“Man skal have fat i politikerne for at få det lavet om, og det er et kæmpestort ønske fra min side.”

Sidste chance

Sagsbehandleren i kommunen har vel ikke altid ret, når vedkommende mener, at et barns trivsel er truet?

“Nej, for når man siger, at det er bedst at fjerne barnet, fordi der er frygtelige forhold i hjemmet, så mangler jeg nuancerne, for der er som regel også noget positivt at sige. Men som advokat kommer jeg ind på et meget sent tidspunkt, hvor sagsbehandleren er overbevist om alle sagens negative aspekter.”

Hvordan burde det tackles?

“Når en sagsbehandler overvejer at fjerne et barn og siger til forældrene: Nu får I en sidste chance, så hører de det ikke. Hvis du selv tænker tilbage på en situation, hvor du har været rigtig ked af det, været meget vred, ydmyget eller følelsesmæssigt klemmt på en eller anden måde, så hører du måske kun 2% af det, der bliver sagt. Og det er sådan, forældrene har det, når de kommer op til kommunen og får den sidste chance. Der burde de have hjælp af en professionel. I dag er det sådan, at forældrene kun kan få advokatbistand i forbindelse med en

tvangsfjernelse.”

Alene hjemme

Tre børn har i en periode passet sig selv, men nu får de målrettet hjælp gennem omvendt familiepleje.

Tekst og foto: Ib Hagner

Utroligt, men sandt: I dagens Danmark har tre børn på 12, 13 og 14 år boet alene i en lejlighed et godt stykke tid.

Pigerne på 12 og 14 år har den samme mor, men hun bor nu i Dublin. Moderen til pigen på 13 år bor i Uganda, og børnenes far, der har arbejdet som jord- og betonarbejder her i Danmark, er lige nu i Uganda for at være hos sin nye kone, der skal føde. Men fødslen er trukket ud, og der er andre komplikationer, så faderen har været i Uganda nogle måneder. Han har sat sin mor, der ikke taler dansk, til at kigge efter børnene, og så kommer der en bror på besøg engang imellem.

Det er psykolog John Falkenberg, der fortæller historien, og han tilføjer, at kommunen relativt hurtigt satte en kontaktperson på sagen, der prøvede at gøre det så godt som muligt.

“Men vedkommende kunne selvfølgelig ikke gå ind og lave en fornuftig rytme og dagligdag for børnene. Derfor henvendte kommunen sig til os og spurgte, om vi kunne strukturere en dagligdag for børnene?”

Det lyder jo nærmest kriminelt, at faderen bare har forladt børnene?

“Ja, det kan du mene... I første omgang ville kommunen også fjerne børnene, men så fandt man ud af, at det ville ødelægge deres netværk og nære relationer. Børnene taler flydende dansk og fungerer rimelig godt, selv om de har nogle vanskeligheder. De har et rigtig godt netværk, men en skolegang og hverdag som ikke fungerer stabilt. En af pigerne går til fodbold og er glad for det. Den yngste går i klub, mens den ældste er på vej ind i et u hensigtsmæssigt miljø. Vi er gået ind i familien og hjælper dem, overnatter og sørger for, at børnene får morgenmad og kommer i skole. Og når faderen kommer hjem om ikke så længe, genoptager han sit arbejde som jord- og betonarbejder, og han er indstillet på, at vi hjælper ham i gang og styrker hans kompetencer, så familien kan klare sig fremover. Faderen ser gerne, at børnene får en uddannelse og bliver gode samfundsborgere.”

Fokus på det positive

John Falkenberg har arbejdet som klinisk psykolog og familieterapeut siden 1985, og sammen med terapeut Jette Melin er han leder af “Institut for Familieudvikling”. De har fundet frem til - eller ligefrem opfundet - udtrykket “omvendt familiepleje”, der går ud på at støtte familien i hjemmet gennem behandling, omsorg og læring.

“Gennem værdsættende samtaler spørger vi ind til det, der fungerer i familien. Vi sætter altså fokus på det positive. Når vi har fundet ud af hvilke ressourcer, der er, holder vi netværksmøder med lærer, socialrådgiver og andre. Men det handler altså grundlæggende om,

at vi bygger videre på det, der fungerer i familien,” siger John Falkenberg.

Advokat Birgitte Schack mener, at børn aldrig skal fjernes fra hjemmet. Er du enig i synspunktet?

“Jeg forstår godt teorien, men i praksis tror jeg ikke, det kan lade sig gøre.”

Er det ikke synd at fjerne barnet, der jo bl.a. mister sine kammerater?

“Hvis det er en rigtig dårligt fungerende familie, er der stor risiko for, at barnet også har dårlig kontakt i sit nærmiljø og vil have godt af at komme væk. Hvis barnet er afsondret i et dårligt forældremiljø, betyder det ofte, at det ikke kommer i skole eller institution og ikke har positiv kontakt til kammerater.”

Lokale aflastningsfamilier

Hvorfor siger forældre frivilligt ja til, at deres børn fjernes fra hjemmet?

“Man har ikke overskud til sig selv og heller ikke overskud til at tage sig af børnene. De siger ikke ja, fordi de ønsker det, men de er i krise og kan ikke overskue situationen.

Alternativet kunne være din “opfindelse”, omvendt familiepleje, der vel er en slags “anbringelse” i eget hjem. Bruges ideen i kommunerne?

“De kommuner, jeg kender til, har ikke mulighed for at arbejde hele døgnet.”

Alene ud fra en økonomisk betragtning ville det vel være en fordel for kommunen at satse mere på omvendt familiepleje?

“Ja, givetvis, men jeg vægter mere de kompetencer, familien får tilført. Børnene ser og lærer, hvordan en familie kan fungere. Vi arbejder systemisk, værdsættende og er meget opmærksomme på, at det er forældrenes kompetencer, der skal styrkes og udvikles. Men jeg tror, at mange kommuner ikke kender til omvendt familiepleje, og desuden prøver de i vid udtrækning at løse opgaverne selv... Socialrådgiverne skal sørge for, at alle muligheder er afprøvet, inden der tages den vidtgående beslutning om, at et barn skal fjernes. Men socialrådgiverne har givetvis fået at vide, at der skal spares, og at de ikke må benytte udefra kommende konsulenter. Men jeg vil da gerne udfordre en hvilken som helst kommune - også på økonomien.”

Hvad er forskellen på dig og en kommunalt ansat?

“Vi ansættes af kommunen til at løse en konkret opgave, men vi er ikke kommunalt ansatte, og det gør det lettere for familien at acceptere os. De har ofte haft negative oplevelser med kommunen, som har villet anbringe børnene. De har fået påtalt alt det negative, og kommunen opfattes som en modstander.”

Hvad er alternativet til anbringelse eller omvendt familiepleje?

“Det er en god idé med lokale aflastningsfamilier, så man i akutsituationer kan anbringe udsatte børn og sideløbende give supervision til den kriseramte familie. Problemet i en kommune kan ofte være, at medarbejderne har forskellige holdninger og metodiske tilgange til, hvordan de skal forholde sig til børn og unge. Det betyder, at der er forskellige teorier. Nogle synes, at børnene skal anbringes. Andre mener, det er bedst, at børnene bliver i hjemmet. Og de forskellige tilgange slås man om. Jeg synes, at man skal vælge retning og stå ved det.”